

WYKORZYSTANIE SZTUCZNEJ INTELIGENCJI W POSTĘPOWANIACH SĄDOWYCH NA PRZYKŁADZIE CHIN I ESTONII

Wprowadzenie

Zagadnienia związane ze sztuczną inteligencją (AI)¹ od kilku lat skupiają uwagę większości branż, w tym branży prawniczej. W ostatnim czasie pojęcie sztucznej inteligencji jest powszechnie wykorzystywane². AI wykorzystywana jest jak słowo klucz w każdy możliwy sposób, w tym m.in. w wielu reklamach nowych produktów. Kryje się za nim przesłanie, że mamy do czynienia z produktem najnowszej generacji, co ma na celu skłonienie konsumentów do zakupu. W większości wypadków mamy jednak do czynienia wyłącznie z chwytym marketingowym, a sztuczna inteligencja nijak się ma do zastosowanych w danym produkcie rozwiązań³.

Sztuczna inteligencja oznacza „dziedzinę wiedzy obejmującą m.in. sieci neuronowe, robotykę i tworzenie modeli zachowań inteligentnych oraz programów komputerowych symulujących te zachowania, obejmuje ona również uczenie maszynowe (*machine learning*), głębokie uczenie (*deep learning*) oraz uczenie wzmocnione (*reinforcement*

DOI: 10.4467/23538724GS.22.042.17014

ORCID: 0000-0002-4044-4525

¹ Sztuczna inteligencja (*Artificial Intelligence*, AI), internet rzeczy (*Internet of Things*, IoT) czy wielkie zbiory danych (*Big Data*) należą do zagadnień, wokół których skupia się czwarta rewolucja przemysłowa.

² Rynek sztucznej inteligencji wynosi obecnie ok. 664 mln USD i szacuje się, że do 2025 r. osiągnie wartość 190 mld USD; zob. Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Sztuczna inteligencja: wpływ sztucznej inteligencji na jednolity rynek (cyfrowy), produkcję, konsumpcję, zatrudnienie i społeczeństwo” (Dz. Urz. UE C 288 z 2017 r., s. 4); Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, *Monitoring trendów w innowacyjności – Raport 7*, Warszawa 2019, s. 67, https://www.parp.gov.pl/storage/publications/pdf/RAPORT_NSI_7_2019.pdf (dostęp: 24.05.2021).

³ Szerzej o marketingowym wykorzystywaniu sztucznej inteligencji zob. <https://pclab.pl/art78416-3.html> (dostęp: 20.05.2021); por. T. Widlak, *Robo-etyka cnót: o androidach, prawie i kształtowaniu ludzkiego charakteru* [w:] *Blade Runner. O prawach quasi-człowieka*, red. K. Zeidler, Gdańsk 2021, s. 73.

learning)»⁴. System sztucznej inteligencji to oprogramowanie, które zostało opracowane przy użyciu co najmniej jednej z wymienionych niżej technik. Są to:

- 1) metoda uczenia maszynowego, w tym uczenie nadzorowane, nienadzorowane i uczenie ze wzmocnieniem, z wykorzystaniem szerokiej gamy metod, w tym uczenia głębokiego;
- 2) podejście oparte na logice i wiedzy, w tym reprezentacja wiedzy, programowanie indukcyjne (logiczne), bazy wiedzy, silniki wnioskowania i dedukcji, (symboliczne) rozumowanie i systemy ekspertowe;
- 3) metoda statystyczna, estymacja Bayesa, metody wyszukiwania i optymalizacji⁵.

AI może dla danego zestawu celów zdefiniowanych przez człowieka generować wyniki, takie jak treść, prognozy, zalecenia lub decyzje wpływające na środowiska, z którymi wchodzi w interakcje⁶.

Zgodnie z postulatem Maxa Tegmarka, w celu uporządkowania terminologii związanej z tematyką sztucznej inteligencji warto pokusić się o definicję pojęć związanych z AI⁷. Co istotne, aktualne możliwości techniczne umożliwiają opracowywanie algorytmów uczenia maszynowego, głębokiego uczenia czy uczenia wzmocnionego i tworzenie prototypowych rozwiązań w oparciu o tzw. słabą AI (*weak AI*)⁸. Systemy słabej AI⁹ są aktualnie opracowywane i znajdują praktyczne zastosowanie. Stworzenie natomiast tzw. silnej AI znajduje się poza możliwościami współczesnej nauki¹⁰.

⁴ Załącznik nr 1 do „Polityki dla rozwoju sztucznej inteligencji w Polsce od roku 2020”, przyjętej uchwałą Rady Ministrów nr 196 z dnia 28 grudnia 2020 r. (MP 2021, poz. 23), dalej: Polityka AI, s. 66.

⁵ Aneks nr I do Propozycji Komisji Europejskiej dotyczącej rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego zharmonizowane zasady dotyczące sztucznej inteligencji (rozporządzenie o sztucznej inteligencji) i zmianie niektórych unijnych aktów prawnych (dalej: projekt rozporządzenia AI), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/?uri=COM:2021:206:FIN> (dostęp: 15.05.2021); szerzej na temat definicji pojęcia sztuczna inteligencja i zasadności ustanowienia definicji legalnej pojęcia zob. T. Zalewski, *Definicja sztucznej inteligencji* [w:] *Prawo sztucznej inteligencji*, red. L. Lai, M. Świerczyński, Warszawa 2020, s. 1–14.

⁶ Art. 3 (1) projektu rozporządzenia AI; aneks nr 1 do projektu rozporządzenia AI.

⁷ M. Tegmark, *Życie 3.0. Człowiek w erze sztucznej inteligencji*, tłum. T. Krzysztoń, Warszawa 2019, s. 19.

⁸ Max Tegmark proponuje następujące definicje: sztuczna inteligencja – inteligencja niebiologiczna; inteligencja wąska (słaba) – zdolność do osiągania ograniczonego zestawu celów, np. gra w szachy; silna AI, Ogólna Sztuczna Inteligencja (AGI) – zdolność do wykonania każdego zadania kognitywnego przynajmniej równie dobrze jak człowiek; superinteligencja – inteligencja ogólna przekraczająca poziom człowieka. *Ibidem*, s. 19.

⁹ M. Piesko, *O subtelnej różnicy między słabą a mocną wersją sztucznej inteligencji na przykładzie testu Turinga*, „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 2002, t. 31, s. 93–102.

¹⁰ M. Rojszczak, *Prawne aspekty systemów sztucznej inteligencji – zarys problemu* [w:] *Sztuczna inteligencja, blockchain, cyberbezpieczeństwo oraz dane osobowe. Zagadnienia wybrane*, red. K. Flaga-Gieruszynska, J. Gołaczyński, D. Szostek, Warszawa 2019, s. 5.

Zakres działań, jakie muszą zostać podjęte w celu stworzenia odpowiednich możliwości wykorzystania AI, tak aby w sposób efektywny i bezpieczny wspierała nas w różnych aspektach życia, jest bardzo szeroki. Wyzwania, przed jakimi stoją ustawodawcy na całym świecie, obejmują przede wszystkim następujące zagadnienia:

- dostosowywanie norm prawnych do szerokiego wykorzystania algorytmów uczenia maszynowego, w tym odpowiedzialność za działania AI,
- wprowadzenie nowych przepisów dotyczących eksploatacji systemów tzw. słabej AI,
- zaproponowanie kierunków regulacji w zakresie zapewnienia etycznego i zgodnego z prawem prowadzenia badań nad systemami tzw. silnej sztucznej inteligencji¹¹.

Komisja Europejska w opublikowanej w 2020 r. białej księdze w sprawie sztucznej inteligencji przedstawiła jasną wizję sztucznej inteligencji w Europie jako ekosystemu doskonałości i zaufania. Wraz z białą księgą opublikowano Sprawozdanie na temat wpływu sztucznej inteligencji, internetu rzeczy i robotyki na bezpieczeństwo i odpowiedzialność¹². Stwierdzono w nim, że obecne przepisy dotyczące bezpieczeństwa produktów zawierają wiele luk, które należy wyeliminować (zwłaszcza w dyrektywie w sprawie maszyn). Prace organów Unii Europejskiej dotyczące wykorzystania AI są prowadzone w celu zwiększenia konkurencyjności oraz zapewnienia zaufania i realizacji unijnych wartości. Komisja zaproponowała nowe przepisy i działania w celu przekształcenia Europy w globalne centrum wiarygodnej sztucznej inteligencji. Połączenie pierwszych w historii ram prawnych dotyczących sztucznej inteligencji i nowego skoordynowanego planu, opracowanego wraz z państwami członkowskimi ma zagwarantować bezpieczeństwo i prawa podstawowe obywateli i przedsiębiorstw, a następnie przyczynić się do upowszechnienia AI oraz do zwiększenia inwestycji i innowacyjności w tej dziedzinie. Podejście to mają uzupełnić nowe przepisy dotyczące maszyn, zmieniające zasady bezpieczeństwa¹³.

Wpływ sztucznej inteligencji na proces stanowienia prawa jest regularnie dostrzegany na poziomie unijnym. Doskonałym przykładem w tym zakresie są zmiany w obszarze prawa własności intelektualnej, w tym najnowszy przykład w postaci dyrektywy w sprawie praw autorskich na jednolitym rynku cyfrowym, której

¹¹ *Ibidem*.

¹² Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego, Rady i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Sprawozdanie na temat wpływu sztucznej inteligencji, Internetu rzeczy i robotyki na bezpieczeństwo i odpowiedzialność”, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/ALL/?uri=CELEX:52020DC0064> (dostęp: 17.05.2021).

¹³ Zob. szerzej: Projekt rozporządzenia dotyczącego sztucznej inteligencji: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14954-2022-INIT/en/pdf> (dostęp: 6.12.2022).

przedmiotem są prawa autorskie i status prawny danych maszynowych¹⁴ oraz propozycja Komisji Europejskiej z 3 czerwca 2021 r. dotycząca rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 910/2014 w odniesieniu do ustanowienia ram europejskiej tożsamości cyfrowej¹⁵.

Sztuczna inteligencja w wymiarze sprawiedliwości

Jak w większości aspektów życia społecznego i zawodowego, sztuczna inteligencja może być z powodzeniem wykorzystana również w pracy prawników i wymiarze sprawiedliwości. Możliwości jej zastosowania w praktyce prawniczej i postępowaniach sądowych są bardzo szerokie, począwszy od usprawnienia pracy prawników poprzez np. przygotowywanie projektów umów, weryfikację dokumentów aż po wydawanie wyroków przez AI¹⁶. Jak zauważa Joshua Park na łamach „Harvard International Review”, sędziowie AI mogą być bardziej sprawiedliwi niż sędziowie-ludzie, ponieważ z badań wynika, że sędzia-człowiek nigdy nie jest wolny od swoich przekonań¹⁷, bo są one immanentną cechą bycia człowiekiem.

Jeśli chodzi o techniczne aspekty z obszaru AI, które powinny być brane pod uwagę, rozważając możliwości wykorzystania sztucznej inteligencji w pracy prawników i w szeroko pojętym wymiarze sprawiedliwości, to przede wszystkim uczenie maszynowe¹⁸, rozumienie języka naturalnego (NLP) czy stworzenie sztucznych sieci neuronowych, które byłyby nauczone rozumowań prawniczych, wnioskowań i logiki prawniczej. Dla prawidłowego wykorzystania możliwości AI do wydawania orzeczeń istotne jest z jednej strony opracowanie odpowiedniego algorytmu oraz umożliwienie „nauczenia się” przez dany system AI pewnych wzorców, z drugiej strony należy

¹⁴ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/790 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie prawa autorskiego i praw pokrewnych na jednolitym rynku cyfrowym oraz zmiany dyrektyw 96/9/WE i 2001/29/WE (Dz. Urz. UE L 130/92 z 17.05.2019 r.).

¹⁵ A trusted and secure European e-ID – Regulation, 28.05.2021, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/trusted-and-secure-european-e-id-regulation> (dostęp: 4.06.2021).

¹⁶ Procesy automatyzacji procesów nie wiążą się z koniecznością wykorzystania sztucznej inteligencji.

¹⁷ Joshua Park odwołuje się do badań przeprowadzonych przez Swinburne University Law School i Queensland University of Technology, które dotyczyły wydawania orzeczeń w sprawach karnych; J. Park, *Your Honor, AI*, „Harvard International Review”, 3.04.2020, <https://hir.harvard.edu/your-honor-ai/> (dostęp: 20.10.2022).

¹⁸ Polega na identyfikacji wzorców w dostępnych danych, a następnie zastosowaniu tej wiedzy do dostarczonych nowych danych i w związku z tym wymaga wygenerowania ogromnej liczby danych. Źródłami danych są obrazy, dźwięki, wideo, teksty, sensory, bazy danych, symulacje czy maszyny. Algorytmy uczenia maszynowego mogą same uczyć się wykonywania określonych zadań, bez konieczności ich programowania w tym celu; zob. E.A. Płoch, *O pojęciu sztucznej inteligencji i możliwościach jej zastosowania w postępowaniu cywilnym*, „Prawo w Działaniu” 2020, t. 44, s. 279.

podkreślić, że stworzenie funkcjonalnego narzędzia wykorzystującego AI jest niemożliwe bez odpowiedniej bazy danych, w której znajduje się bardzo duża liczba (tysiące, dziesiątki tysięcy) odpowiednich danych koniecznych do nauczenia przez system AI. W przypadku opracowania algorytmów wykorzystania sztucznej inteligencji do wydawania rozstrzygnięć w postępowaniach sądowych konieczne jest przygotowanie takiej bazy danych i informacji, które umożliwią algorytmowi nauczenie się przepisów, analizę stanu faktycznego i materiału dowodowego, a następnie subsumpcję przepisów.

W projekcie rozporządzenia AI zakłada się podział systemów AI ze względu na kategorie ryzyk – im wyższe ryzyko dla praw i wolności człowieka związane z konkretnym systemem, tym większe obowiązki twórców i podmiotów ten system wdrażających. Zgodnie z projektem rozporządzenia AI systemy sztucznej inteligencji będzie można przypisać do jednej z czterech kategorii ryzyka: niedopuszczalne, wysokie, ograniczone lub minimalne¹⁹. Wykorzystanie systemów AI na potrzeby wymiaru sprawiedliwości zalicza się do systemów wysokiego ryzyka²⁰. Oznacza to, że podmioty wykorzystujące systemy AI wysokiego ryzyka miałyby szereg obowiązków, takich jak m.in. zarządzanie danymi i ryzykiem, prowadzenie szczegółowej dokumentacji technicznej dla celów rozliczalności, rozbudowane obowiązki informacyjne wobec użytkowników, a także kontrola bezpieczeństwa systemu, obejmująca cały cykl jego funkcjonowania²¹. W przypadku niewypełnienia powyższych obowiązków podmioty te mogą podlegać karom finansowym²².

Wyzwania regulacyjne, jakie pojawiają się w przypadku prób stworzenia systemów AI, których celem byłoby wydawanie orzeczeń sądowych na gruncie polskiego systemu prawnego w zakresie etyki i prawa, zostały wymienione w Polityce AI. W zakresie etyki wskazano na: 1) godność ludzką i wsparcie autonomii człowieka wobec automatyki maszyn cyfrowych, 2) globalny kodeks etyczny AI, 3) godną zaufania AI; w zakresie

¹⁹ 1) Systemy niestanowiące zagrożenia dla praw ani bezpieczeństwa obywateli lub ryzyko to jest minimalne; 2) technologie stanowiące ograniczone ryzyko, jak chatboty, które są w stanie pomagać w zakupie biletów, 3) technologie AI, których stosowanie obarczone jest wysokim ryzykiem, ponieważ mają negatywny wpływ na bezpieczeństwo ludzi i mogą naruszać ich prawa podstawowe, zob. też: pkt 6 i 8 załącznika nr III do projektu rozporządzenia AI.

²⁰ Zob. ust. 6 (d) załącznika nr III do projektu rozporządzenia AI, jeśli chodzi o sprawy karne, ust. 8 (a) projektu rozporządzenia AI.

²¹ Art. 9 (*risk management system* – zarządzanie ryzykiem), art. 10 (*data and governance* – zarządzanie danymi), art. 11 (*technical documentation* – dokumentacja techniczna), art. 12 (*recordkeeping* – zapisywanie historii działania systemu) projektu rozporządzenia AI.

²² Kary administracyjne w wysokości do 30 mln EUR lub w przypadku przedsiębiorstw w wysokości do 6% jego całkowitego rocznego światowego obrotu z poprzedniego roku obrotowego, przy czym zastosowanie ma kwota wyższa. Nieprzestrzeganie pozostałych przepisów rozporządzenia jest zagrożone administracyjną karą pieniężną w wysokości do 20 mln EUR lub w przypadku przedsiębiorstw w wysokości do 4% jego całkowitego rocznego światowego obrotu z poprzedniego roku obrotowego, przy czym zastosowanie ma kwota wyższa (art. 7 projektu rozporządzenia AI).

prawa: 1) definicję legalną AI, 2) przeciwdziałanie nadaniu osobowości prawnej AI, 3) własność danych osobowych i ich przenaszalność, 4) ochronę tajemnic przedsiębiorstwa i brak własności danych przemysłowych, 5) własność intelektualną, 6) odpowiedzialność za szkody wytwórców AI na zasadzie staranności, a operatorów AI na zasadzie ryzyka, a także rozróżnienie odpowiedzialności użytkowników końcowych od odpowiedzialności operatorów AI, wsparcie specyfikacji zamówień publicznych w oparciu o rozwiązania AI oraz ułatwienie procesu udzielania zamówień publicznych²³.

Wyzwaniem jest również stworzenie algorytmu, który pozwoli na analizę sposobu „rozumowania” AI, czyli tzw. *black box*. Problemem bowiem będzie zarówno udowodnienie błędu, jak i wskazanie, na jakim etapie on powstał – projektowania, działania czy uczenia²⁴.

Możliwości, jakie daje wykorzystanie sztucznej inteligencji w wymiarze sprawiedliwości, są ogromne. Należy przy tym podkreślić, że cyfryzacja skutkująca automatyzacją części procesów w przeważającej większości przypadków nie opiera się na systemach AI, lecz stanowi informatyzację (cyfryzację). Proces cyfryzacji w wymiarze sprawiedliwości rozpoczął się w przededniu końca trzeciej rewolucji przemysłowej. Takie pojęcia, jak e-sąd czy ostatnio e-doręczenia, nie wiążą się w żaden sposób z wykorzystaniem AI, a jedynie z digitalizacją procesów związanych z czynnościami faktycznymi.

Z definicji to ludzie mają umiejętności, a nie maszyny. W przypadku wymiaru sprawiedliwości jest to umiejętność krytycznej analizy sytuacji i dostateczna elastyczność w wydawaniu sprawiedliwych wyroków, dostosowując się do wielu scenariuszy i rozważanych czynników. Inny niż człowiek byt myślący i analizujący brzmi ekstremalnie²⁵. Technologie oczywiście powinny wspierać wymiar sprawiedliwości, ale czy przekazanie uprawnień do wydawania orzeczeń sądowych algorytmowi jest w ogóle realne?

Sędzia-algorytm

Inspiracją do wykorzystania możliwości, jakie daje sztuczna inteligencja w wymiarze sprawiedliwości, może być estoński sędzia-algorytm (*AI judge*), którego stworzenie ogłoszono w 2019 r. i który będzie odpowiedzialny za rozstrzyganie spraw o wartości przedmiotu sporu nieprzekraczającej 7 tys. EUR. Sędzia będzie działał w oparciu o krajowy system identyfikacji z wykorzystaniem uczenia maszynowego²⁶.

²³ Wyzwania związane ze sztuczną inteligencją, jakie stoją przed polskim ustawodawcą (Polityka AI, s. 72).

²⁴ A. Wachowska, M. Kalinowski, *Odpowiedzialność za działania sztucznej inteligencji – jest projekt założeń unijnej regulacji*, 18.06.2020, https://www.traple.pl/2020/06/18/odpowiedzialnosc-sztucznej-inteligencji-jest-projekt-unijnej-regulacji/#_edn2 (dostęp: 22.05.2021).

²⁵ J. Park, *Your honor AI...*

²⁶ R. Shaw, *Applications of Artificial Intelligence in the Judicial System*, „The Legal Examiner”, 18.01.2020, <https://affiliates.legalexaminer.com/technology/applications-of-artificial-intelligence-in-the-judicial->

Estonia rozpoczęła wdrażanie innowacyjnych rozwiązań już w 2005 r. Pierwszym projektem był system e-akt (*e-files system*)²⁷. Od tego czasu e-sprawiedliwość i oczekiwania wobec niej uległy wyraźnej ewolucji. Gdy tylko obywatel Estonii w bezpieczny sposób uwierzyteli się i uzyska dostęp do platformy e-sprawiedliwości, może inicjować różnego rodzaju sprawy online. Dane są udostępnione między instytucjami powiązаныmi ze sprawą, a sądy mogą rozpocząć postępowanie z dokumentami związanymi z tą sprawą. Te interakcje opierają się na zasadzie jednorazowości, co znaczy, że duplikaty informacji nie są dozwolone w innych bazach danych. Obecnie liczba sędziów w Estonii pozostaje taka sama jak 20 lat temu, mimo że w tym czasie liczba spraw zarejestrowanych w sądach estońskich wzrosła dwukrotnie²⁸.

Jeszcze dalej w zakresie wykorzystania sztucznej inteligencji w procesie sądowym poszły Chiny, które mogą wkrótce stać się pierwszym krajem na świecie, który włączy sztuczną inteligencję do systemu prawnego²⁹. W Chińskiej Republice Ludowej algorytmy sztucznej inteligencji są wykorzystywane w postępowaniach sądowych od 2017 r.³⁰ W grudniu 2019 r. Chiny ogłosiły, że pierwszy milion spraw został rozstrzygnięty przez „sądy internetowe”³¹. Chińskie sądy internetowe zajmują się różnymi sporami cyfrowymi (*digital matters*), w tym sporami dotyczącymi własności

system/ (dostęp: 10.05.2021); A. Khomich, *Challenges For The IT Industry: Can Machine Algorithms Solve Moral And Justice Issues?*, „Forbes”, 13.05.2021, <https://www.forbes.com/sites/forbesbusinessdevelopmentcouncil/2021/05/13/challenges-for-the-it-industry-can-machine-algorithms-solve-moral-and-justice-issues/?sh=14252217d81c> (dostęp: 28.05.2021).

²⁷ Platforma e-akt umożliwia również sądom przysyłanie obywatelom różnych dokumentów, a powiadomienia potwierdzają sędziom, że wszystkie akta zostały pomyślnie dostarczone. Każdy dokument jest oznaczony znacznikiem czasu i zawiera bezpieczny podpis elektroniczny. Ponadto informacje niejawne mogą być szyfrowane przez sądy, aby zapewnić, że żadna osoba trzecia nie będzie miała dostępu do danych. Pomogło to estońskiemu modelowi e-sprawiedliwości zyskać reputację niezawodnego i godnego zaufania.

²⁸ A. Numa, *Artificial intelligence as the new reality of e-justice*, 27.04.2020, <https://e-estonia.com/artificial-intelligence-as-the-new-reality-of-e-justice/> (dostęp: 20.09.2022).

²⁹ Chiny wprowadzają zmiany mające na celu monitorowanie sędziów, usprawnienie procedur sądowych i zwiększenie wiarygodności sędziów, które mogą doprowadzić do powstania pierwszego na świecie systemu prawnego zintegrowanego ze sztuczną inteligencją; zob. M. Lau, *China's courts use data analytics and blockchain evidence storage on the way to first AI-integrated legal system*, <https://www.scmp.com/news/china/politics/article/3124815/chinas-courts-use-data-analytics-and-blockchain-evidence> (dostęp: 19.05.2021).

³⁰ Pierwszy sąd internetowy w Chinach powstał we wschodnim mieście Hangzhou w 2017 r., a w 2019 r. poinformowano, że od marca do października użytkownicy wykonali ponad 3,1 mln czynności prawnych przy użyciu systemu sądowego. W systemie zarejestrowano ponad milion obywateli oraz około 73 tys. prawników.

³¹ Wykorzystywanie systemów sztucznej inteligencji w chińskim sądownictwie jest określane mianem *Internet courts* lub *smart courts* i odnosi się do sądów, w których wyroki wydają sędziowie-algorytmy, wykorzystując sztuczną inteligencję (AI) oraz umożliwiając uczestnikom rejestrowanie swoich spraw online i rozwiązywanie ich za pośrednictwem cyfrowej rozprawy sądowej;

intelektualnej, handlu elektronicznego, sporami finansowymi związanymi z działalnością w Internecie, pożyczkami, problemami z nazwami domen, sprawami majątkowymi i sprawami cywilnymi dotyczącymi Internetu, a także odpowiedzialnością za produkt wynikającą z zakupów online³². W Pekinie średni czas rozpoznania sprawy wynosi 40 dni, przesłuchanie strony trwa przeciętnie 37 minut. Prawie 80% stron procesowych przed chińskimi sądami internetowymi to osoby fizyczne, a 20% podmioty korporacyjne, 98% orzeczeń uprawomocniło się bez korzystania przez strony z prawa do odwołania. System sądów internetowych w Chinach działa 24 godziny na dobę, 7 dni w tygodniu.

Zgodnie z 14. Planem Pięcioletnim przyjętym przez Ogólnochińskie Zgromadzenie Przedstawicieli Ludowych w marcu 2021 r., chińskie sądy do 2025 r. przejdą na czwartą generację sądów inteligentnych (*smart courts*)³³. Ponadto chiński system sądownictwa rozpoczął wykorzystywanie technologii *blockchain*, która odgrywa kluczową rolę w zabezpieczaniu lub dokumentowaniu dowodów cyfrowych, zwłaszcza w sprawach dotyczących praw własności intelektualnej. W przeszłości dokumentacja dowodów w takich sprawach, jak naruszenie praw autorskich, wymagała skorzystania z usług notariusza, ponieważ takie dowody można łatwo usunąć, jeśli nie zostały odpowiednio udokumentowane³⁴.

Chiny i Estonia nie są pierwszymi państwami, które włączają sztuczną inteligencję do wymiaru sprawiedliwości. W Stanach Zjednoczonych algorytmy pomagają w rekomendowaniu wyroków karnych. Popularna aplikacja DoNotPay z Wielkiej Brytanii, *chatbot* oparty na sztucznej inteligencji, kilka lat temu unieważniła 160 tys. mandatów parkingowych w Londynie i Nowym Jorku. Z kolei program Smartsettle ONE to narzędzie do internetowego rozstrzygania sporów (ODR) opracowane w Kolumbii Brytyjskiej, które wykorzystuje algorytmy uczące się taktyki licytacji i priorytetów stron sporu, pomagając w osiągnięciu ugody.³⁵ Court86, afrykańska platforma do zarządzania sporami, umożliwiła konsumentom, którzy mają problemy z zakupami internetowymi, zgłaszanie sporów przez Internet oraz prowadzenie arbitrażu, mediacji i innych elektronicznych metod rozwiązywania sporów³⁶.

T. Vasdani, *Robot justice: China's use of Internet courts*, <https://www.lexisnexis.ca/en-ca/ihc/2020-02/robot-justice-chinas-use-of-internet-courts.page> (dostęp: 5.05.2021).

³² B. Lynn, *Robot Justice: The Rise of China's 'Internet Courts'*, <https://learningenglish.voanews.com/a/robot-justice-the-rise-of-china-s-internet-courts-/5201677.html> (dostęp: 10.05.2021).

³³ Termin „inteligentny sąd” (*smart court*) może odnosić się do zmian o niskiej technologii, takich jak udostępnianie opinii sądowych online, aż po znacznie bardziej wyrafinowane możliwości, takie jak podejmowanie decyzji przy pomocy sztucznej inteligencji na salach sądowych.

³⁴ M. Lau, *China may become world's first to bring AI to legal system*, <https://www.inkstonenews.com/tech/china-may-become-worlds-first-bring-ai-legal-system/article/3125009> (dostęp: 24.05.2021).

³⁵ T. Vasdani, *From Estonian AI judges to robot mediators in Canada, U.K.*, <https://www.lexisnexis.ca/en-ca/ihc/2019-06/from-estonian-ai-judges-to-robot-mediators-in-canada-uk.page> (dostęp: 19.05.2021).

³⁶ *Ibidem*.

Istnieją już także rozwiązania oparte na sztucznej inteligencji, które mają ułatwić pracę prawników i sędziów. Narzędzia, takie jak Alexsei³⁷, wykorzystują uczenie maszynowe do identyfikowania aktualnego orzecznictwa w sieci i skanują Internet, aby poznać opinie prawników na temat różnych orzeczeń, zamieszczane na ich blogach prawnych. Następnie oprogramowanie generuje notatkę prawną w ciągu 24 godzin od otrzymania pytania prawnego³⁸.

Wyzwania związane z wykorzystaniem systemów AI w postępowaniu sądowym

Wyzwania związane z wykorzystywaniem nowych technologii dotyczą zwłaszcza etycznej strony tworzenia systemów sztucznej inteligencji, ale także zasad rzetelnego procesu oraz zapewnienia podstawowych gwarancji związanych z charakterystyką czynności procesowych. Chodzi o zachowanie zasady bezpośredniości, poufności i tajemnicy zawodowej prawników, czy zagwarantowanie realizacji zasady publicznego procesu sądowego, zagwarantowanie bezpieczeństwa przekazu informacji na odległość, weryfikację tożsamości świadków, nadzór nad zachowaniem zasad obowiązujących w ramach czynności przesłuchania, przekazywania dokumentów, okazywania dowodów. Jak wskazano w załączniku nr III do projektu rozporządzenia AI, wykorzystanie sztucznej inteligencji w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości zostało zaklasyfikowane do grupy systemów wysokiego ryzyka³⁹. Wiąże się to przede wszystkim z koniecznością spełnienia wielu obowiązków przez systemy AI, które będą wykorzystywane do postępowań sądowych. Co istotne, od decyzji wydanych przez system będzie można się odwołać i będą one musiały zostać poddane weryfikacji przez człowieka. Przed dopuszczeniem do obrotu w UE technologia będzie musiała spełnić rygorystyczne wymogi, dotyczące m.in. bezpieczeństwa i jakości, sposobu zarządzania danymi. Należy również pamiętać, że w przypadku dopuszczenia systemów AI w postępowaniach sądowych kluczową kwestią pozostaje zabezpieczenie systemów przed cyberatakami⁴⁰.

³⁷ <https://www.alexsei.com/> (dostęp: 9.05.2022).

³⁸ Kolejnym narzędziem, które może zostać wykorzystane, jest Google, „Duplex”, z powodzeniem nawiązujące połączenia i umawiające spotkania dla swoich użytkowników. Duplex mógłby zostać zastosowany do pomocy asystentom prawnym w ustalaniu terminów rozpraw, składaniu dokumentów i oferowaniu prawnikom znaczących korzyści organizacyjnych.

³⁹ Pkt 6 i pkt 8 aneksu nr III projektu rozporządzenia AI.

⁴⁰ O atakach hakerskich na sądy szerzej zob. J. Shaw, Virus Forces Cautionary Shutdown of Philadelphia Court Systems, „The Philadelphia Inquirer”, 24.05.2019, <https://www.govtech.com/security/Virus-Forces-Cautionary-Shutdown-of-Philadelphia-Court-Systems.html> (dostęp: 20.09.2022); A. Morris, Ransomware Hack Disables Texas Supreme Court's Website, 11.05.2020, <https://www.law.com/texaslawyer/2020/05/11/ransomware-hack-disables-texas-supreme-courts-website/> (dostęp:

Umożliwienie wydawania orzeczeń sądowych przez algorytmy prowadziłyby do konieczności zapewnienia odpowiednich regulacji dotyczących ochrony praw człowieka i gwarancji procesowych, w tym zapewnienia prywatności i transparentności, przeciwdziałania dyskryminacji, a także ochrony danych uczestników postępowania. Ponadto, co najistotniejsze z punktu widzenia uczestników postępowań i przepisów związanych z ochroną danych osobowych, konieczne jest zapewnienie odpowiedniego systemu nadzoru i kontroli na systemami AI, który będzie całkowicie niezależny od organów państwa. Wydaje się, że stworzenie takiego organu na poziomie unijnym byłoby najlepszym rozwiązaniem gwarantującym obiektywizm i niezależność. Organ kontroli systemów AI mógłby składać się z sędziów sądów najwyższych sześciu państw unijnych w stanie spoczynku, praktyków prawa wybieranych przez Radę Adwokatur i Stowarzyszeń Prawniczych Europy CCBE oraz programistów wybieranych przez europejskie stowarzyszenia programistów.

O ile wizja zastąpienia sędziów przez system AI jest mało prawdopodobna w najbliższych latach, gdyż zastąpienie arbitrów przez AI wydaje się bardziej prawdopodobne, o tyle decyzja w tym zakresie należałaby do stron postępowania. Wydaje się, że przynajmniej w prostszych sprawach, w których wyrok mógłby zostać wydany głównie w oparciu o dokumenty, należałoby jak najszybciej dopuścić taką ewentualność. Oczywiście pozostaje kwestia opracowania odpowiedniego algorytmu⁴¹. Konieczne jest przy tym przeprowadzenie rozszerzonej analizy w zakresie możliwości wykorzystania AI w polskich postępowaniach sądowych. Wykorzystanie

20.09.2022); A. Pussey, *Texas Court Administration Hacked in Ransomware Attack*, The Texas Lawbook, 11.05.2020, <https://texaslawbook.net/texas-supreme-court-hacked-in-ransomware-attack/> (dostęp: 20.09.2022); A. Burdo, *Why Atlanta ransomware attack should worry Philadelphians*, „Philadelphia Business Journal”, 31.03.2018, <https://www.bizjournals.com/philadelphia/news/2018/03/31/atlanta-ransomware-hack-philly-cyber-security.html> (dostęp: 20.09.2022); *Pennsylvania Cyber Attacks*, <https://www.seculore.com/cyber-attacks-pennsylvania> (dostęp: 20.09.2022); *Hakerzy zdobyli sąd*, TVN24, 19.07.2008, <https://tvn24.pl/polska/hakerzy-zdobyli-sad-ra65034-3712485> (dostęp: 20.09.2022); M. Gutheil *et al.*, *Legal Frameworks for Hacking by Law Enforcement: Identification, Evaluation and Comparison of Practices*, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/583137/IPOL_STU\(2017\)583137_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/583137/IPOL_STU(2017)583137_EN.pdf) (dostęp: 20.09.2022).

⁴¹ Ultima Ratio, czyli elektroniczny sąd arbitrażowy w 2019 r. podpisał umowę z firmą IUS.AI, która ma stworzyć system wykorzystujący sztuczną inteligencję. Jego zadaniem będzie przygotowanie projektu orzeczenia z uzasadnieniem. Algorytmy będą analizować dane i stanowiska stron, a sugerowany wynik postępowania wskażą m.in. w oparciu o podobne archiwalne sprawy. Arbitr, który zajmuje się daną sprawą, będzie mógł zaprojektowane przez AI orzeczenie zaakceptować, zmodyfikować lub przygotować zupełnie inne, jeśli nie zgodzi się z tym, co wskaże system. Opracowanie uzasadnienia wyroku to najbardziej czasochłonne zadanie dla sędziów polubownych. Elektroniczny sąd arbitrażowy szacuje, że system IUS.AI zmniejszy nakład pracy ludzi o 80%. Nawet w przypadkach, w których argumentacja algorytmów zostanie odrzucona, będzie można skorzystać z zebranych przez oprogramowanie danych, streszczenia stanowisk stron czy opisu stanu faktycznego. W toku postępowania przed Ultima Ratio sztuczna inteligencja wyszuka dla arbitrów potrzebne dokumenty; A. Grendys, *Elektroniczny sąd arbitrażowy dla przedsiębiorców*

algorytmów AI w arbitrażu może być pierwszym krokiem do opracowania odpowiednich algorytmów dla postępowań sądowych.

Nasuwa się też pytanie, czy wykorzystywanie algorytmów sztucznej inteligencji w wymiarze sprawiedliwości powinno być stosowane w ograniczonym zakresie. Na jakich danych miałaby ona uczyć się i w odniesieniu do jakich kwestii mogłaby wspierać wymiar sprawiedliwości? W chwili obecnej potencjalnym obszarem zastosowań są czynności dowodowe czy też analiza materiału dowodowego. Jednakże można by wyobrazić sobie wsparcie przez systemy AI procesu decyzyjnego sędziów.

Podsumowanie

W celu wykorzystania AI w pracy sędziego lub zastąpienia pracy sędziego algorytmem, który odpowiadałby za wydawanie orzeczeń sądowych, konieczne wydaje się przede wszystkim stworzenie odpowiedniej bazy danych, z której wiedzę czerpaliby system AI i „sędzia-algorytm”. Aktualnie wykorzystywane są algorytmy zawierające się w desygnacie pojęcia słaba sztuczna inteligencja⁴². Musimy jednak pamiętać, że do zaawansowanej sztucznej inteligencji jeszcze daleka droga.

Ogromnym wyzwaniem związanym z wykorzystaniem systemów AI w postępowaniach sądowych będzie stworzenie odpowiedniej bazy danych, a jeszcze większym *black box* – zrozumienie procesu dojścia do wydania takiego, a nie innego orzeczenia przez algorytm. Natomiast przepisy zarówno na szczeblu europejskim, jak i krajowym będą musiały zagwarantować neutralność technologiczną⁴³.

W Polsce daleko nam do systemu *internet courts*, które funkcjonują w Chinach. Na przykładzie Estonii widzimy jednak, że wykorzystywanie nowoczesnych technologii w wymiarze sprawiedliwości jest możliwe i co najważniejsze, efektywne⁴⁴. Prawnicy, którzy zajmują się nowymi technologiami w swojej pracy zawodowej, powinni wykazać się proaktywnością w zakresie tworzenia standardów etycznych i stanowienia prawa dotyczącego AI.

dostanie wsparcie AI, 19.12.2019, <https://przemyslprzyszlosci.gov.pl/elektroniczny-sad-arbitrazowy-dla-przedsiębiorców-dostanie-wsparcie-ai/> (dostęp: 11.05.2021).

⁴² M. Rojszczak, *Prawne aspekty...*, s. 5.

⁴³ Zasada neutralności technologicznej została wskazana w art. 20 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (RODO) (Dz. Urz. UE L 119 z 4.05.2016, s. 1), które przewiduje prawo do przenoszenia danych osobowych (*data portability*), zgodnie, z którym „osoba, której dane dotyczą, ma prawo otrzymać w ustrukturyzowanym, powszechnie używanym formacie nadającym się do odczytu maszynowego dane osobowe”.

⁴⁴ Estoński system sędziowski ma jeden z najniższych budżetów *per capita* w całej Unii Europejskiej. Obrazuje to, że system e-sprawiedliwości korzystający z rozwiązań elektronicznych jest bardzo efektywny.

Działalność prawnicza wiąże się bowiem zawsze z rozbieżnością interesów, oczekiwań, roszczeń, konfliktów, których rozwiązanie na podstawie i w granicach prawa związane jest z oczekiwaniem sprawiedliwego rozstrzygnięcia⁴⁵. Sztuczna inteligencja nie jest jeszcze w stanie całkowicie zastąpić człowieka w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Wydaje się, że profesjonalne wsparcie dla poszukujących pomocy prawnej w rozwiązaniu sprawy czy rozstrzygnięcia sporu zawsze będzie wymagać aktywności człowieka. Aktualnie zwiększenie zakresu wykorzystywania nowych technologii rozumiane jest niestety jako cyfryzacja w zakresie czynności pisemnych i odnosi się przede wszystkim do zasad obiegu korespondencji.

Biorąc pod uwagę skomplikowany charakter systemu sądownictwa od szczebla krajowego po unijny, wydaje się mało prawdopodobne, aby obciążenie systemu sądownictwa zmniejszyło się w najbliższym czasie, wprost przeciwnie – jest coraz więcej spraw, a sądy wskazują na braki kadrowe. Stosowanie rozwiązań z zakresu nowych technologii informatycznych w wymiarze sprawiedliwości to nadal kwestia narzędzi, nie zaś jego istoty. Wydaje się zatem, że aktualnie jest idealny czas dla firm z branży IT na opracowanie systemów, które pomogą sędziom poświęcać mniej czasu na czasochłonne powtarzalne zadania i poszukiwanie orzecznictwa. Czynności te bowiem mogą zostać zastąpione systemami zautomatyzowanymi. Algorytmy AI mogą zostać tak zaprogramowane, aby przewidywać wyniki procesów i identyfikować nowe wzorce. Aktualna wiedza i możliwości techniczne umożliwiają jednak pójście o krok dalej – wydawanie niezależnych orzeczeń w ramach mniej skomplikowanych spraw, które wymagają wielu godzin pracy sędziów. Decydując się na skorzystanie z rozwiązań wykorzystujących algorytmy AI, musimy pamiętać, że „to, co wiemy na pewno, to fakt, że technologia nigdy nie jest dobra ani zła. Ważne jest, co my z nią robimy”⁴⁶.

Literatura

Bellon M., *Szef technologicznego giganta: AI podzieli świat. Społeczeństwa bez niej będą biedniejsze i słabsze*, <https://businessinsider.com.pl/technologie/marc-benioff-ceo-salesforce-o-sztucznej-inteligencji/zx4tq1m> (dostęp: 30.05.2021).

⁴⁵ M. Gutowski, P. Kardas, *Epidemia a digitalizacja działalności prawniczej – czyli o pożytkach i szkodach przyspieszonej cyfryzacji polskiego wymiaru sprawiedliwości*, „Palestra”, 4.06.2020, pkt 16 i pkt 18 <https://palestra.pl/pl/e-palestra/16/2020/epidemia-a-digitalizacja-dzialalnosci-prawniczej-czyli-o-pozytkach-i-szkodach-przyspieszonej-cyfryzacji-polskiego-wymiaru-sprawiedliwosci> (dostęp: 29.05.2021).

⁴⁶ Słowa M. Benioffa, CEO Salesforce, na forum w Davos w 2018 r.; M. Bellon, *Szef technologicznego giganta: AI podzieli świat. Społeczeństwa bez niej będą biedniejsze i słabsze*, <https://businessinsider.com.pl/technologie/marc-benioff-ceo-salesforce-o-sztucznej-inteligencji/zx4tq1m> (dostęp: 30.05.2021).

- Burdo A., *Why Atlanta ransomware attack should worry Philadelphians*, „Philadelphia Business Journal”, 31.03.2018, <https://www.bizjournals.com/philadelphia/news/2018/03/31/atlanta-ransomware-hack-philly-cyber-security.html> (dostęp: 20.09.2022).
- Grendys A., *Elektroniczny sąd arbitrażowy dla przedsiębiorców dostanie wsparcie AI*, 19.12.2019, <https://przemyslprzyszlosci.gov.pl/elektroniczny-sad-arbitrazowy-dla-przedsiębiorców-dostanie-wsparcie-ai/> (dostęp: 11.05.2021).
- Gutheil M., Liger Q., Heetman A., Eager J., Crawford M., *Legal Frameworks for Hacking by Law Enforcement: Identification, Evaluation and Comparison of Practices*, [https://www.europarl.europa.eu/Reg-Data/etudes/STUD/2017/583137/IPOL_STU\(2017\)583137_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/Reg-Data/etudes/STUD/2017/583137/IPOL_STU(2017)583137_EN.pdf) (dostęp: 20.09.2022).
- Gutowski M., Kardas P., *Epidemia a digitalizacja działalności prawniczej – czyli o pożytkach i szkodach przyspieszonej cyfryzacji polskiego wymiaru sprawiedliwości*, „Palestra”, 4.06.2020, <https://palestra.pl/pl/e-palestra/16/2020/epidemia-a-digitalizacja-dzialalnosci-prawniczej-czyli-o-pozytkach-i-szkodach-przyspieszonej-cyfryzacji-polskiego-wymiaru-sprawiedliwosci> (dostęp: 29.05.2021).
- Hakerzy zdobyli sąd*, TVN24, 19.07.2008, <https://tvn24.pl/polska/hakerzy-zdobyli-sad-ra65034-3712485> (dostęp: 20.09.2022).
- Khomich A., *Challenges For The IT Industry: Can Machine Algorithms Solve Moral And Justice Issues?*, „Forbes”, 13.05.2021, <https://www.forbes.com/sites/forbesbusinessdevelopmentcouncil/2021/05/13/challenges-for-the-it-industry-can-machine-algorithms-solve-moral-and-justice-issues/?sh=14252217d81c> (dostęp: 28.05.2021).
- Lau M., *China may become world's first to bring AI to legal system*, <https://www.inkstonenews.com/tech/china-may-become-worlds-first-bring-ai-legal-system/article/3125009> (dostęp: 24.05.2021).
- Lau M., *China's courts use data analytics and blockchain evidence storage on the way to first AI-integrated legal system*, <https://www.scmp.com/news/china/politics/article/3124815/chinas-courts-use-data-analytics-and-blockchain-evidence> (dostęp: 19.05.2021).
- Lynn B., *Robot Justice: The Rise of China's 'Internet Courts'*, <https://learningenglish.voanews.com/a/robot-justice-the-rise-of-china-s-internet-courts-/5201677.html> (dostęp: 10.05.2021).
- Morris A., *Ransomware Hack Disables Texas Supreme Court's Website*, 11.05.2020, <https://www.law.com/texaslawyer/2020/05/11/ransomware-hack-disables-texas-supreme-courts-website/> (dostęp: 20.09.2022).
- Numa A., *Artificial intelligence as the new reality of e-justice*, 27.04.2020, <https://e-estonia.com/artificial-intelligence-as-the-new-reality-of-e-justice/> (dostęp: 20.09.2022).
- Park J., *Your Honor, AI*, „Harvard International Review”, 3.04.2020, <https://hir.harvard.edu/your-honor-ai/> (dostęp: 20.10.2022).
- Pennsylvania Cyber Attacks*, <https://www.secure.com/cyber-attacks-pennsylvania> (dostęp: 20.09.2022).
- Piesko M., *O subtelnej różnicy między słabą a mocną wersją sztucznej inteligencji na przykładzie testu Turinga*, „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 2002, t. 31.
- Płochą E.A., *O pojęciu sztucznej inteligencji i możliwościach jej zastosowania w postępowaniu cywilnym*, „Prawo w Działaniu” 2020, t. 44.
- Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, *Monitoring trendów w innowacyjności – Raport 7*, Warszawa 2019, https://www.parp.gov.pl/storage/publications/pdf/RAPORT_NSI_7_2019.pdf (dostęp: 24.05.2021).
- Pussey A., *Texas Court Administration Hacked in Ransomware Attack*, The Texas Lawbook, 11.05.2020, <https://texaslawbook.net/texas-supreme-court-hacked-in-ransomware-attack/> (dostęp: 20.09.2022).
- Rojszczak M., *Prawne aspekty systemów sztucznej inteligencji – zarys problemu* [w:] *Sztuczna inteligencja, blockchain, cyberbezpieczeństwo oraz dane osobowe. Zagadnienia wybrane*, red. K. Flaga-Gieruszyńska, J. Gołaczyński, D. Szostek, Warszawa 2019.

- Shaw J., *Virus Forces Cautionary Shutdown of Philadelphia Court Systems*, „The Philadelphia Inquirer”, 24.05.2019, <https://www.govtech.com/security/Virus-Forces-Cautionary-Shutdown-of-Philadelphia-Court-Systems.html> (dostęp: 20.09.2022).
- Shaw R., *Applications of Artificial Intelligence in the Judicial System*, „The Legal Examiner”, 18.01.2020, <https://affiliates.legalexaminer.com/technology/applications-of-artificial-intelligence-in-the-judicial-system/> (dostęp: 10.05.2021).
- Tegmark M., *Życie 3.0. Człowiek w erze sztucznej inteligencji*, tłum. T. Krzysztoń, Warszawa 2019.
- Vasdani T., *From Estonian AI judges to robot mediators in Canada*, U.K., <https://www.lexisnexis.ca/en-ca/ihc/2019-06/from-estonian-ai-judges-to-robot-mediators-in-canada-uk.page> (dostęp: 19.05.2021).
- Vasdani T., *Robot justice: China's use of Internet courts*, <https://www.lexisnexis.ca/en-ca/ihc/2020-02/robot-justice-chinas-use-of-internet-courts.page> (dostęp: 5.05.2021).
- Wachowska A., Kalinowski M., *Odpowiedzialność za działania sztucznej inteligencji – jest projekt założenia unijnej regulacji*, 18.06.2020, https://www.traple.pl/2020/06/18/odpowiedzialnosc-sztucznej-inteligencji-jest-projekt-unijnej-regulacji/#_edn2 (dostęp: 22.05.2021).
- Widlak T., *Robo-etyka cnót: o androidach, prawie i kształtowaniu ludzkiego charakteru* [w:] *Blade Runner. O prawach quasi-człowieka*, red. K. Zeidler, Gdańsk 2021.
- Zalewski T., *Definicja sztucznej inteligencji* [w:] *Prawo sztucznej inteligencji*, red. L. Lai, M. Świerczyński, Warszawa 2020.

SUMMARY

USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN COURT PROCEEDINGS BASED ON THE EXAMPLES OF CHINA AND ESTONIA

The greatest challenge related to using artificial intelligence systems in court proceedings is to create appropriate databases, and, even more, a black box, to understand the process of obtaining one and not another judgment with an algorithm. Simultaneously, regulations at both European and national levels will have to guarantee technological neutrality. In Poland, we are far from the system of internet courts that are operating in China. Based on the example of Estonia, however, we can see that the use of modern technologies in the justice system is possible and, most importantly, effective.